

Реферат на тему: "Григій Михайлович Тютюнник"

Григій Тютюнник

Григій Михайлович Тютюнник

Григій Михайлович Тютюнник народився 5 грудня 1931 в с. Шилівці Зінківського району на Полтавщині. Коли йому було 5 років помер батько. З 6 років жив на Донбасі, його забрав до себе батьків брат. Дядько зі своєю дружиною віддали Григора до школи і через три роки почалася війна. За знищене дитинство війною Тютюнник написав повість "Климко", яку надрукував в газеті "Правда".

Восени 1947 року він одержав спеціальність слюсара і почав працювати на заводі імені Малишева в Харкові. Написав "Смерть кавалера"; "Вогник далеко в степу". Невдовзі він повернувся в село – захворів на легені. Працював у колгоспі. Орав, вчив, потім завербувався на Донбас. Будував Миронівську ДРЕС, слюсарював, був шофером. Його призвали до армії. Чотири роки служив на Далекому Сході. Потім п'ять років навчався в університеті на філологічному факультеті. Саме тут він захопився літературною працею. Був ініціатором заснування студентського журналу "Промінь" і редактором. У 1962 році разом з дружиною їде на Донбас, де працює у вечірній школі. В Києві працює в видавництві "Молодь", "Веселка", журнал "Зміна", друкує оповідання "Смерть кавалера". Часопис "Дніпро", "Зав'язь", "На згарищі", "Чудасія". Збірки: "Деревій"(1960), "Батьківські пороги" (1972), "Край неба" (1975). 6 березня 1980 року 1980 року помер. Похований в Києві.

Є в Григора Тютюнника оповідання, яке допомагає нам збагнути не тільки витоки його соціального досвіду, а й усю драматичну життєву біографію покоління "дітей війни", до котрого належав і сам письменник. Називається воно "Сито, сито...".

... Десь далеко у великому світі гримить війна, а в маленькому глухому селі, що принишло в глибоких снігах, жевріють іскорки людських надій: там, на війні, ворожі кулі обминуть синів, чоловіків, батьків, і вони, живі-живісінькі, навіть не поранені, повернуться до рідних подвір'їв, коли прийде перемога й настане мир. Але поряд з надією чорно гніздиться в людських душах і тривожна невідомість, бо багатьом так давно немає листів з фронту, і вони бояться зізнатися собі, що завтра можуть прийти "похоронки".

Аби хоч трохи розігнати тривоги й важкі сумніви, втішити чи й просто обманути себе, солдатки ворожать одна одній на своїх чоловіків, кожна намагається переконати іншу в тому, що її чоловік живий, а коли та повірить, то її віра непомітно передається й іншим.

Ворожить Ількова мама молодицям, і всім наворожу, що їхні чоловіки живі наперекір смертям. Допомагає їй при тім ділі й хлопець, хоч він добре розуміє: сито одне показує, а насправді може бути зовсім інше...

Мабуть, кожен його сільський ровесник знайде в глибині своєї пам'яті те, що описано в оповіданнях "Сито, сито...", "Смерть кавалера", в повістях "Облога", "Климко", "Вогник далеко в степу".

У літературу він прийшов уже зрілою людиною після серйозних життєвих університетів. Про до літературний період своєї біографії найкраще за всіх розповів він сам у спогадах про брата Григорія, названих "Коріння".

У повісті "Климко" є така характерна для поведінки юних героїв Григора Тютюнника сцена. Посеред базару окупованого фашистами містечка Климко й Зульфат побачили свою колишню вчительку Наталю Миколаївну з немовлям на руках. Вона намагалася підступитись до воза, на якому вів торги вгодований чоловік, що хотів нагріти руки на людському горі. За якусь пригорщу борошна, кукурудзи, а чи білої слов'янської солі забирав у людей одяг, взуття, не приховуючи зневаги до них, погейкуючи на чоловіків і жінок, як на худобу.

І ось серед цієї базарної веремії бідові й неполохливі хлоп'ята, з їхньою войовничою готовністю повстати проти будь-якої кривди й несправедливості, заглядили сум'яття і зляканий подив у очах учительки, звернених на цього чоловіка, що в час усенародного горя втратив людську подобу. А ще побачили хлопчаки в руках у Наталі Миколаївни річ, яка живою ниткою пам'яті відразу ж зв'язала цю мить із ще зовсім недавнім минулим, з їхнім незабутнім шкільним днем. То була "трояндова, мов сто троянд, сукня".

Болем зайнялися дитячі душі на приниження улюбленої вчительки; у свій невивадливий спосіб вони дають відсіч кривдникові, помщаючись і за Наталю Миколаївну, і за всіх тих солдаток, що їх до нитки оббирає на базарі запопадливий торгаш. Вони цілком резонно вважають, що такого прощати ніколи не можна, що з подібними людьми треба боротися так само, як і з ворогом. Ось коли має нагоду вчителька переконатися в тому, що вона правильно виховувала дітей, що не намарне їх учила доброти, людяності й справедливості.

Самі беззахисні діти, Климко й Зульфат починають піклуватися про вчительку і її дитинча, бо ж вона лишилася без притулку і будь-яких засобів до існування, їй дуже нелегко вижити в цьому жорстокому світі, не йдучи ні на які компроміси з ворогами й відступниками. Маленькі захисники й помічники Наталі Миколаївни стають її опорою. Климко вирішує податися в неблизький Слов'янськ, аби розжитися там для вчительки солі. Знаючи, що вона ніколи не відпустила б його в цю ризиковану подорож, він потайки, серед ночі вирушає в дорогу, лишивши лаконічну записку в чистому шкільному зошиті: "Наталю Миколаївно! Я пішов. Зульфат вам усе розкаже. Я скоро вернуся. Клим". За цими словами постає вся його благородна душа, хвилювання, аби вчителька не турбувалася за нього, а водночас і рішучість у здійсненні свого заміру полегшити існування тій, що виховувала його, вчила зростати справжньою людиною, була і є високим моральним взірцем у житті.

З правдивими, психологічно-переконливими подробицями описав Григир Тютюнник оту важку подорож юного героя, що так трагічно закінчилася для нього. Письменник

добре знав той маршрут, бо пройшов його сам у роки окупації, пройшов таким же хлопчиною, як і його Климко.

І розповів правдиво, художньо сильно про дітей у війні. Це була одна з провідних тем його творчості.

Діти з оповідань і повістей Тютюнника — голодні, бездомні, гнані нуждою — також змушені нести на собі тягар усенародного горя, не огрублюючись і не черствіючи душею, сприймають вразливо і болісно переживають будь-який прояв наруги над людиною, виявляють особливу чутливість до тих, кому стає неймовірно важко, з усіх сил прагнуть їм допомогти.

Сповненими небезпек дорогами, перемагаючи в собі страх, повертався назад Климко з дорогоцінною сіллю, щоб зарадити вчительчиній біді, і тут підстерегла хлопчину невблаганна смерть, як підстерігала вона на тих дорогах багатьох його ровесників. І навіть у цю судну годину Климко постає людиною, що дбає не про себе, а про інших. Фашисти переслідують радянського військовополоненого, якому хлопчина, забувши про небезпеку, показує, куди втікати. Тут і скосила його черга з німецького автомата. "Він уп'явся пальцями в діжурку на грудях, тихо ойкнув і впав. А з пробитого мішка тоненькою цівкою потекла на дорогу сіль...

Найдорожчою темою, а отже й ідеалом, письменника були і залишаться доброта, самовідданість і милосердя людської душі в найрізноманітніших проявах...

В які б обставини не потрапляли малолітні герої письменника, вони ніколи не перестають бути людьми, не гублять на дорогах випробувань доброти, несуть її невичахне тепло в своїх душах і прагнуть зігріти ним інших. Тільки смерть завадила Климкові сповнити до кінця свій благородний людський обов'язок, він загинув, несучи невмирущу естафету доброти. Війна вбила цього голодного й холодного сироту, але не скалічила його — такої маленької і водночас такої великої, зогрітої теплом людяності і благородства — душі, кришталево чистої, відкритої для людей.

Якби Климко лишився живим, то в нелегкі роки повоєння йому, напевне, довелося б зустрітися з Павлентієм, героєм останньої повісті Григора Тютюнника "Вогник далеко в степу". Климко і Павлентій дуже схожі між собою і своїми моральними принципами, і благородством душі, і навіть у чомусь самими вдачами.

Павлентієві пощастило вціліти під смертоносним градом війни. Він разом з іншими своїми ровесниками дочасно подорослішав у важких випробуваннях і шукає свого місця в новому — вже мирному — житті. Для багатьох із них, обікрадених війною, сиріт з голодними очима й важкими від горя серцями, хрещеними батьками у житті стали ремісничі училища, що, як могли, взули й одягли їх, дали пайку хліба й вивели в люди. Цих дітей не просто бачив, а добре знав автор повісті, Він сам належав до них.

Ці підлітки, що вже склали не один екзамен на шляху до свого людського становлення, навчилися безпомилково вгадувати навіть уміло замасковані фальш, лицемірство, брехню, підступність, а також одразу відчувати непоказну, зовні не афішовану доброту. Часто вони самі є її втіленням, як, скажімо, той же Павлентій.

Цей слабосилий, слухняний і на диво делікатний хлопчина, що так безпосередньо,

нічого не приховуючи, розповідає про себе, ділить свій скупий пайок, якого й самому мало, з тіткою Ялосоветою. Він не просто її любить, він приріс до неї серцем, бо вона — найрідніша йому людина. Тітка Ялосовета замінила сироті матір.

Але навіть у цих стосунках Павлентій не може піти бодай на маленький компроміс (не може називати тітку мамою), хоч його ставлення до мачухи — справді зразково синівське, а вона також його любить, як рідну дитину.

Незадовго до смерті письменника повісті "Климко" і "Вогник далеко в степу" були відзначені в нашій республіці високоавторитетною премією імені Лесі Українки, що присуджується за найвидатніші твори для дітей та юнацтва. Повісті Григора Тютюнника стали в один ряд з художньо найсильнішими книгами про дітей війни.

Григій Тютюнник писав і для дітей, і для дорослих. Уже сьогодні класикою стали такі його "дорослі" твори, як "Смерть кавалера", "Оддавали Катрю", "Син приїхав", "Нюра", "Тайнд вечере", "Три зозулі з поклоном", "Холодна м'ята".

"Ласочка", "Лісова сторожка", "Степова казка" — ці твори про прекрасний світ і гарних у ньому людей, про дива природа..

герої цих творів постають у світі злагоди й любові серед свого звичного щодення, в якому автор уміє підкреслити небуденне, найістотніше з того, завдяки чому людина завжди просвічується тим особливим світлом духовності.

У цих, як, зрештою, і в багатьох інших, творах Григора Тютюнника одна з найактивніших дійових осіб — природа, яку він дуже глибоко відчував, маючи дивовижну, винесену ще з дитинства, пам'ять і на посвист вітру, і на пташині перегуки, і на, барви звечорілого неба, і на плюскіт лагідної хвилі...